

„Salonok“ szobrászatát ismerteti nagy vonásokban. Jean Laron, a cikkíró foglalkozik Rodin-nel, szól a francia szobrászatban található anakronizmusról és jellemzi a kiállított művek néhányát, éreztetvén kritikájában egyrészt a reális és modern, másrészt a felfogás átvett formái közötti ellentmondást, amely még kiegyenlítésre vár. A formakeresés, amelyről szintén megemlékeznek, művészeti átalakulások idejében — amilyen a jelen is — igen természetes és helyénvaló.

TEMETŐ MŰVÉSZETE. A *Werkkunst* f. é. 18-ik számában a síremlék művészetéről közöl cikket H. Grösselnek Münchenben tartott előadása nyomán. A temető és síremlék művészetének aktuális kérdését tárgyalja és a tekintetbe jövő tényezőket mérlegeli: a szükségletet, az elrendezést, az anyagot, a tájképi környezetet, az alakot és alakítást s több effélét, mint ami a kérdéssel szorosan összefügg. Különösen az általa ismertetett müncheni úgynevezett „Waldfriedhof“ (erdőtemető) ismertetésével foglalkozik és a hozzá hasonlóknak létesítése esetére tanácsokkal szolgál.

TEXTILMŰVÉSZET. A textilművészetnek egy érdekes ágáról és gyűjteményéről értekezik a *Kunst- und Handwerck* 9-ik (júniusi) számában L. Gmelin; t. i. egy perui régiséggyűjteménnyel Európába, nevezetesen Münchenbe került textilgyűjteményről. A perui régi kultúra maradványainak mindenképpen érdekes gyűjteményéről van szó, amelyet vétel útján Límából éppen még a kivített Peruban is szabályozó törvény hozatala előtt sikerült a tudomány számára megkeríteni. A gyűjteménynek egyik legérdekesebb és a távolabbi körök érdeklődésére is számító része kétségkívül a textil. A rendkívül színes és változatos szövésnemű egyenesen bámulatot keltő. Nevezetes a technika sokfélesége, a mustrának a végtelenig menő változata, úgy hogy ismétlés sohasem fordul elő. Anyagul a pamut és gyapjú szolgál; selyem vagy vászon nincsen közöttük. Az ornamentika alapelemeit a geometrikus és az állat és emberformák képezik; növényi forma alig fordul elő. A cikket kísérő képek, számra nézve 111, magukban véve is érdemesek a tanulmányra.

KÜLFÖLD.

Külföldi művészeti híreink sorát az időlegesen legrégebbről kezdjük. A phülaei templomépületek az Aszuán melletti nilusi gát építésével immáron újabb alaknak végelegesen áldozatul esnek; amennyiben az eddigi vízfogó töltést 7 méterrel magasabbra építik, miáltal a mostanáig csak időlegesen víz alatt álló épületek állandóan a Nilus vize alá kerülnek és ezzel a híres ó-egyiptomi maradványok örökre el lesznek temetve. — Római villa került nap-

fényre a trieri múzeum közvetítésével egy Bollendorf nevű német faluban. A villa helyzeti elrendezése az ismeretes hosszukás négyszög alak, előtte a szép kilátást nyújtó oszlopos verandával, amely mögött voltak elhelyezve a lakó- és hálószobák. Jól vannak megtartva a fürdő- és főzőhelyiségek. A házat egy kőlapokkal fődött csatorna futja körül, mely a lecsurgó csövizet egy ciszternába vezette. — Dániának az iparművészet terén vezető szerepet játszó cégei és egyénei nemrégben »Forening for Kunsthaandværk« név alatt iparművészeti társulatot alakítottak, hogy a dánországi művészi ipar fejlesztését elősegítsék. Az alakuló ülésen számos műparos és művész jelentette be csatlakozását. Évenként legalább egy nagy kiállítást terveznek, amelyen csak oly munkák szerepelhetnek, amelyek művészi terv után, de a művésznek és iparosnak együttműködésével készültek. Továbbá előadások tartásával és folyóiratokban közlendő dolgozatokkal szándékoznak céljukat előmozdítani. Érdemes még a vezetőség elemeinek fölemléítése is: Dalhoff rézöntő, Anker Kyster könyvkötő, P. Jeusen asztalos, Oluf Schäbel lakatos, és mint elnök, A. Dragstad ékszerész. — Sévresban sokáig nem tudták előállítani azt az annak idején híres anyagot, a pâte tendret, amely a XVIII. században a gyárnak hírét megalapítani segített. Az akkori anyagból készült darabok most is becsesek. 1770 körül kezdték a kemény porcellánt készíteni és ezzel a lágy anyagú porcellán lassan háttérbe szorult, mígnem a XIX. század elején annak készítése egészen megszűnt és a készítési mód egészen ismeretlenné lett. Azóta több ízben keresték a régi recepteket és iparkodtak az anyagot előállítani, de sikertelenül, mígnem végre az 1900. évi világkiállításon ahhoz hasonló anyagú munkát mutattak be. Legújabbán Vogt-nak sikerült könnyen alakítható jó anyagot készíteni, amely lehetővé teszi, a régi híres pâte tendrenek újjászületését. — A drezdai királyi kastély egyik nagy falán tudvalevőleg egy óriási sgraffito kép díszlik, azaz díszlet; az idő azonban sokat ártott annak. Most a meissenai porcellángyár a képet porcellán-lemezekből készíti el (amihez nem kevesebb, mint 25.000 lemez kell). A fölállítás már nagyrésztében meg is van; és most csak a művészi hatásra várnak. — A korfui Achilleion immáron a német császár birtokába ment át. Megfelelő részletes átalakítása küszöbön álló; ez azonban csak alárendelt dolog. A szituáció, a kert és a benne levő szoborművek és főleg a természeti, tájképi szépség marad ugyanaz, ami volt Erzsébet királyné idejében. — A württembergi kormány legújabbán elemi iskoláinak új rajztervét adta ki, amely a Poroszországban is dívó új tantervvel megegyezik. A rajzminták (lapminták) ezzel a württembergi iskolákból szintén számúzve vannak, amennyiben azoknak kizárólagossága megszűnt és alkalmazásuknak az elemi fokon nem is, csak a szaktanításnál van helye. — A külföldi művásárról ez alkalommal is akad följegyezni való. A műtárgyakért árverésen fizetett árak oly mértékben emelkednek mint még soha ezelőtt. Vajjon ezt az amerikai pénz okozza-e vagy más egyéb, ki tudja határozottan? Néhány adat a vásári jelentésekről önmagáért beszélhet. Íme. A Strozzi-féle antik érem- és pénzgyűjtemény árverésén egy tetradrachmonért 14.000 frankot, egy etruszk ezüst

darabért 7100, egy kis aranypénzért 22.000 frankot adtak. Münchenben a Helbing galériában tartott árverésen egy meiszeni porcellán Európáért 2400, egy ugyanodavaló Bakhoszt Ariadnéval 2160, egy harlekin csoportért 2880 koronát adtak; egy madonna (függő ékszer) ezüstből 3000 koronán, egy Krisztus síratása (fafaragás) 960 koronán kelt el. A londoni piacon Cristienél Lewis-Hillnek hagyatékából egymagában ékszerekért 2,275.320 koronát egy napon, jobban mondva a 110 darabért három és fél óra alatt adták. Az árverésről szóló részletek hihetetlennek látszanak. Ezenkívül legnagyobb árat értek el az ó-francia bútorok; egy XV. Lajos korabeli kommode berakott munkával 83.000 koronát; négy Louis XVI. óra 24.750 koronát; egy könyvtári asztal 6600 koronát; egy pár ezüst gyertyatartó (William III.) Anton Nelmetől 1697-ből, 9000 koronát; drezdai porcellán: szerelmes pár (7 hüvelyknyi) 5060 koronát; Sévres váza fődéllel (8 hüvelyknyi) 6600 koronát stb. — Amsterdami aukción Fred. Müller-nél: hársfa szoborcsoportozat (olasz XVI. század) 28 cm. magas 1800 kor.; egypár antik kerti váza homokkőből (Louis XIV.) 159 cm. m. 5160 kor.; Flamand faliszőnyeg a XVII. századból 385×510 cm. 3000 kor.; régi velencei csipkedarab (1650 körül) 80×90 cm. 1200 kor.; födeles ezüst kancsó színes dísszel (Pynackertől) 21 cm. magas, 5760 kor.; előcsarnokba való zenélő óra, 3 szobrocskával, 3 m. magas, XVII. század, 4800 kor. volt stb. — Majnai Frankfurtban egy tallergyűjtemény került eladásra, ahol a 686 drb 54.000 koronát jövedelmezett. Itt néhány bírodalmi pénzdarab is hihetetlen áron kelt el; így pl. egy hamburgi ötmárka drb (1875-ből) 270 koronáért, egy másik porosz (szintén 1875-ből) 288 kor.-ért kelt el. — Cristienél Londonban továbbá magas áron még a következők kelttek el: Louis XV. komode berakott munkával 5550 kor.; 6 drb Chippendale mahagoni szék 5480 kor.; egy Limoges ereklye-szekerényke, champlevé-zománc, XIV. századi, 3000 kor. Májusban kelt el a Massey-Mainwaring-gyűjtemény harmadik része, úgy hogy az egész bevétel a 2,112.000 koronányi összeget haladta túl! Nagy ára volt ez alkalommal is számos darabnak. Ugyanakkor ugyanez a firma (Christie) a Bromley-könyvtárnak első részét licitálta el, ahol olasz és francia szép kéziratok sorozata vonta magára a figyelmet. A többi között: »Horac beatae Mar. Virg.« francia kézirat a XV. századból, miniatűrökkel, amelyben a női szentek részben ruha nélkül vannak ábrázolva, 13.200 kor. volt; egy gyűjteménye a XV. századból való olasz miniatűröknek 6960 kor.; a Boccaccio francia első fordításának első kiadása (De mulieribus Clavis) 2688 kor.; Berlinghieri földrajzának első kiadása 1850 kor.; és i. t. A külföldi vásár érdekes jelensége a bécsi Levinsky hagyatékának árverése. Levinsky szenvedélyes gyűjtő volt, akinek különösen grafikai régebbi és újabb lapjai voltak. Híres Hogarth gyűjteménye volt, szép lapjai Kriehuberttől. — Berlinben, Lepkenél a Mutzenbacher-féle hagyaték árverése 60.000 márkát, vagyis 72.000 koronát jövedelmezett egy jótékony célnak. A finom porcellánok közül: egy régi nymphenburgi alak: éneklő hölgy fatörzs mellett, 912 kor.; két ó-nymphenburgi mellszobrocska: a »tél« és a »nyár«

820 korona; szerelmes párt ábrázoló ó-meissení csoport (hölgy, fa alatt, mögötte harlekin) színes, restaurálva, hibás, 1836 korona áron kelt el. — Májusban ment végbe a Sedelmeyer-féle aukció első része, amely a három első napon 2,833.810 frankot jövedelmezett.

SZAKIRODALOM.

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZET TÖRTÉNETE.

Irtta: Myskovszky Ernő. Pozsony, Stampfel, 1906. A magyar művészet történetét szervesen összefüggő, mintegy dióhéjban tárgyaló munka még eddig nem jelent meg. Van ugyan több kitűnő szakmunkánk, de ezek oly terjedelműek, hogy költséges voltuknál fogva a nagypublikum számára nehezebben hozzáférhetők. Ezen a hézagon kívánt pótolni Myskovszky Ernő, midőn a Stampfel-féle tudományos zsebkönyvtár részére 83 oldalon megírta java kútforrások nyomán a magyar képzőművészet történetét, s ehhez 67 oldalnyi illusztrációt csatolt. Munkája keretében igyekszik nagy vonásokkal lehetőleg teljes képet nyújtani képzőművészetünk múltjáról és jelenéről; föltárja a múltat az ezeréves állam művészetének küzdelmeivel, a jelent pedig annak komoly törekvéseivel, továbbá tájékoztat nyújt a műalkotások provenienciájáról és arról, hogy mily arányokban vette ki művészetünk a maga részét a többi nemzetek sorában. A képzőművészetet kívül külön fejezet szól a magyar díszítő ízlés fejlődéséről és lényeges ismertető jegyeit írásban és képben is bemutatja a szerző.

BEISPIELE KÜNSTLERISCHER SCHRIFT von Rud.

Larisch. Mit Originalbeiträgen von Künstlern. III. Serie. Wien, 1907, A. Schroll u. C. Ára 9 korona. A tipografikus, valamint a művésziesen rajzolt betű és írás kérdése újabb gyakori művészi mérlegelés és kísérletezés tárgya. És jogosan. A díszítő írásnak, mely nyomdai úton nem állítható elő és a kizárólagosan nyomdai célra, tehát a szedésbe illeszkedő és alkalmazható betűnek művészi alakítása fölöttébb fontos kérdések művészi és tegyük hozzá gyakorlati szempontból egyaránt. Larisch, aki e kérdések körül több ízben előbb kiadványaival buzgólkodott, ezefelül gyakorlatilag is folytonosan foglalkozik, e 3-ik gyűjteményében, mely 40 lapból áll, a művészi példák újabb sorozatát adja. De azt hisszük, hogy éppen annak, aki elméletben és gyakorlati esztétikai szempontból ezen a téren sikereket tudott felmutatni, annak a példák kiválogatásában mégis több kritikával kellene eljárni. Mert nem betű és nem írás, ha nem olvasható vagy csak nehezen betűzhető ki és használhatatlan dolog, bármilyen művészies legyen is a látszata. A látszat és valóság viszonyának a művészetben nagy szerepe van; ezen épül föl minden nagy és kicsiny művészet. E kettőnek viszonya azonban